

Po stopách Volodymyra Hnatjuka v Bačce a Srěmu

Volodymyr Hnatjuk byl prvý, kdo věnoval badatelskou pozornost malému svéráznému kmeni jihoslovanských Rusínů, jak se sami nazývají. Vypravil se k nim o prázdninách 1897 a přebohatý folklórný materiál, který v Bačce a Srěmu získal, uložil v řadě publikací.¹ V polemice s A. J. Sobolevským a Fr. Pastrnkem objektivně konstatoval, že jazyk jihoslovanských Rusínů je silně poslovenštěný.² Jihoslovanskí Rusini sami si svou jazykovou otázku rozřešili tak, že se rozhodli povýšit své nářečí, které si přinesli před dvěma sty léty ze své „dzidovščiny“, na spisovný jazyk. Básník *Gábor Kostelník*, který v rodném nářečí napsal a vydal básnickou knihu „*Z mojoho valala*“, vytištěnou v Žovkvě 1904 azbukou, napsal také první mluvnicí tohoto nového spisovného jazyka.³

S V. Hnatjukom jsem se bohužel nikdy osobně nesetkal, byl jsem však s ním v l. 1920—1924 v písemných stycích. Než jsem odjel o prázdninách 1921 do Lvova, ohlásil jsem mu návštěvu. Listovně (Lvov 30. 6. 1921) odpověděl: «Мені дуже, дуже приємно привитати Вас у себе як дослідника тої української землі, що все лежала мені дуже на серці. Можливо однако, що я виїду трохи на літо, то поверну до Львова аж у воресні».

Nesetkali jsme se. V listě datovanem v Tarnopoli 16. 8. 1921 psal: «Я виїхав на літо на село і лиш недавно прислали мені сюди Вашу картку й статейку про поеток, тому даруйте, що аж нині відповідаю Вам».

Zato jsem poznal ve Lvově bačvanského básníka Dr. *Gabora Kostelnyka*. Když jsem roku 1923 v Užhorode zakládal deník »Rusyn«, mohl jsem v prvním čísle otisknout tento pozdrav: «Редакція, Русина, в Ужгороді. Вітаючи появленіе нової рускої газети на Подкарпатській Русі. Наші сили су маленькі, бо нас є маленьке число Русинів в СГС, но контакт треба буде подержавати.

¹ Viz: «Бібліографія праць В. Гнатюка про «Угорську Русь», str. 215—220 tohoto zborníka.

² Словаки чи Русини? (Прийчини до вяснення спору про національність західних Русинів), ЗНТШ, d. XLII. 1903, str. 38.

³ Граматика бачвансько-рускей бешеди. Написал Д-р. Габор Костельник, професор у Львові. (Видатель і властитель: Руське Просвітне Друство, Руски Керестур). Срем-Карловици 1923, str. 112.

хотяй су обставини тяжкі. О, Михаил Мудри, парох, председатель Руского народного просвітного дружства. Руский Керестур 25/I 1923.»

Nevědel jsem — a posud nevím — komu jsme měl za to milé překvapení děkovat. Asi křiževackému řec.-kat. biskupovi Dr. D. Njaradimu, s kterým jsem se v říjnu 1922 setkal v Prešově. Faráře M. Mudrého jsem poznal až roku 1927 na „kirbaji“ (posvícení) v Keresturu.

Do 2. čísla »Rusyna« jsem napsal nekrolog o bačvanském etnografovi M. Vra-beľovi, do 8. čísla úvodník o jihoslovanských Rusínech, načež následoval obšírný článek «Бацвански Русини» z pera G. Kostelnyka.

Roku 1927 jsem se o prázdninách vypravil do Bačky a Srěmu s cílem zapisovat po stopách Volodymyra Hnatjuka písněové nápěvy, které do té doby nikdo nezachytil. Měl jsem štěstí, že se mne bratrsky ujal o. Djura Bindas, farář v Kocuru. Sám sběratel písní, měl plně porozumění pro mou práci. Seznámil mne se svým spolupracovníkem Jos. Kostelníkem, mladým doktorem práv. a jen s jeho účinnou pomocí mohl jsem získat v Kocuru, v Keresturu a v srěmském Šidu ochotné a výborné zpěváky. Zapsané písně otiskuji teprve na tomto místě, ač jsem to slíbil již před čtyřiceti roky.⁴

1.

Parlanda.

Uz - ka je tam mi da - ra - ha , voz - va - da - šča až da Ba - ha .

I - šla po nej hriš - na du - ša , tak ža - lost - li - va pla - či - šča .

O Ba - že moj, Ba že !

Stretla ju tam Matka boža:
— Dze ty idžeš, hrišna duša? —
— A ja idzem v odsudzeňe,
peklo mi je otvorene. (R.)

— Hrišna dušo, hybaj za mnu!
hrišna dušo, hybaj za mnu,
pojdzem modlic syna svoho,
da odpuši hrichy tvojo! (R.)

Zadurkaly, poklakaly,
na Petra ši zavolaly:
— Petre, Petre, vozmi kľučí,
vozmi kľučí, chto to durči! (R.)

— A tam durči Matka boža,
za ňu stoji hrišna duša.
— Moju matku dnuka pusce,
hrišnej duši preč ukažce! (R.)

⁴Ve svém článku *Jihoslovanští Rusini*, »Slovanský přehled« XX, 1928, str. 29.

— Synu, synu, synu milý,
odpuště hříšnej duši viny!
— Mamó moja, neodpuščím,
mamó moja neodpuščím. (R.)

bo do cerkvi něchodzela,
ni še Bohu němodřela.
— Synu, synu, synu milý,
odpuště hříšnej duši viny! (R.)

— Mamó moja, neodpuščím:
Mojo posty něposcela,
v nědzeľu še vše česala,
kedy veľka služba stala. (R.)

— Synu, synu, synu milý,
odpuště hříšnej duši viny!
— Už jej vina odpuščena
i gu carstvu pristupena. (R.)

Síd, srpen 1927, zpřívála Mária Horňáková (56 let).

Varianty: Головацький, Народные песни Галицкой и Угорской Руси, I, Moskva, 1863, str. 234 a 236, č. 67 a 69 (jsou to pouze zlomky); Урул Meteor (vl. Ivan Silva), Песенник, Ужгород 1900, str. 350, č. 178 (*Узка єсть то євм дорога*); В. Гнатюк, Етнографічні матеріали з Угорської Руси, Lvov 1900, III, str. 124, č. 12 (*Уска драшка до небеса*).

Píseň je daleko více rozšířena v českých zemích: K. J. Erben, Prostonárodní české písně a říkadla, Praha 1864, str. 504 (*Byla jest louka zelená slzovou rosou skropená*); F. Sušil, Moravské národní písně, Brno 1860, str. 24 a slezský variant na str. 775 (*Byla cesta ušlapaná od samého Krista Pána*); Vincenc Prasek, Vlastivěda slezská I, str. 3 (*Byla cesta utlačena z toho světa až do neba*).

V Čechách je píseň tak zdomácněla, že jí Jan Neruda užil parodisticky v své proslulé „Báladě o duši Karla Borovského“.

Píseň je značně stará: K. Horálek (Staré veršované legendy a lidová tradice, Praha 1948) upozornil na str. 55 na špalíčkový tisk (Litomyšl 1965), který celý otiskuje: inc. *Byla cesta utlačena*.

2.

Andante.

Ked še mi-ly od mi-lej bral, na rok na dva ju a-cha-bial:
-Ked ne-pr-idzem za rok za dva, ne-če-kaj me, mi-la, nigda.

Za rok za dva ho čekala
a u třetí čarovala:
Z pustej studni vodu brala,
suchu hrušku zalivala.

Jak vona ju zalivala,
hruška bilo rozkvitala:
— Hruško, hruško, rozvivať še,
mily, šerco, približi še!

Dze še vžalo, tam še vžalo,
na obločok zadurkalo:
— Či špiš, mila, či ty čuješ,
či me verné očekuješ?

Nešpim, šešpim, ale čujem,
verne ja ce očekujem.
— Vyprovodz me, moja mila!
A ona ho sprovadzila.

Kazal še jej domu vracic:
— Vrac še, mila, vrac še domu,
bo ja vera ne tvoj mily,
Iem ja diavol spravedlivy.

Šid, zpivala Mária Horňaková.

Varianty: Головацький I, str. 83, č. 40; tentýž II, str. 708, č. 12 (zápis Alexandra Pavlovyče z východného Slovenska); Гнатюк, Матеріали III, str. 128, č. 18; Ф. Колесса, На родні пісні з галицької Лемківщини. (Тексти й мелодії.) Львів, č. 1929, č. 568 В.

Sušil č. 111, 112; Sborník slovenských národných piesní II, Martin 1874, str. 95; Fr. Bartoš — L. Janáček. Národní písně moravské v nově nasbírané, Praha 1889, str. 80; Jiří Horák. Výbor I, str. 24, č. 15; Fr. Poloczek, Slovenské ľudové piesne I, 365, var. 158.

Hnatjuk zapsal těž prozaicko verzi tohto motivu z Bäcky (Ženich umrlec, Матеріали V, str. 294). Tento motiv je ohromně rozšířen v lidové tradici evropských národů a přešel i do krásné literatury: Aug. Bürger, Lenore; V. Žukovskij, Ljudmila; A. Mickiewicz, Ucieczka; M. Kostomarov, Natalija; S. Rudanškyj, Beznadija. V Čechách zpracoval tento motiv K. J. Erben v proslulé baladě „Svatební košile“, která je po umělecké stránce nejdokonalejším ztvárněním této látky; byla zhudebněna v stejnojmenné kantátě pro sóla, sbor a orchestr Antoninem Dvořákem (op. 69) a provedena 1886 v Londýně.

Motiv „Ženich umrlec“ vyvolal v evropské etnografii a literární vědě rozsáhlou vědeckou literaturu, kterou zaznamenal Hnatjuk, Матеріали V, str. 296—297.

3.

Andante con moto.

Pa-sal Ja-no tri vo-ly u ha-ju, Pri-šli na-ňha haj-ni-ci,
na želenej o-ta-vi u haj-u.

ja-god tr-ome zboj-ni-ci u ha-ju.

— Daj nam, Janičku, šmatu,
spasal ši nam otavu!
— Hej, ja vam šmatu nedam,
ja še z vami pojednam.

Tak še voni jednali,
až Janička zabili.
Na zelenej pažití
leží Jano zabitý.

Leži Jano zabity,
rozmariju prikryty.
A chtože ho zabíc dal?
Ta tot zbojnik kapitan.

Šid, Zpivala Mária Horňaková.

Varianty: Южнослав'янских русиных народни писни. У мену Руского Народного Просвितного Дружства позберали и ушорели Дюра Бундас и Осиф Костельник, Руски Керестур 1927, str. 100. — V českých zemích a na Slovensku je píseň nesmírně oblíbená. Bedřich Václavěk a R. Smetana uvádějí ve svém „Českém národním zpěvníku“ Praha 1949) osm tištěných zpěvníků, které ji obsahují. Má ji také „Český zpěvník“ Karla Plicky (1940) pod č. 287 a „Lidové písně a tance z Valašskokloboucka“ od K. Vetterla (Praha 1960, ČSAV) pod č. 101 (inc. V tom zelenom úhoři pase tam Janko dva voly). Německý překlad ve zpěvníku „Volkslieder aus der Tschechoslowakei“, Praha 1955, č. 127.

4.

Recitanda.

Jaj, Pa-nen-ka zmilen-na-ha syn-ka nam pa-ra-dí-la ,
 ob-vi-nuv-ši da jas-li-ček Jeha jest pa-la-ží-la :
 -Nynej, me di-fat-ka , ma-le pa-cha-lat-ka , lem še ce-ší-la ,
 tak mu špi-va-la .

Vol a osel našo dychali,
 Tak mu říkali:
 — Car náš, kral náš
 leží među nami!
 Tak ho vitali.
 Leží nemovľatko,
 rozlične ptašatka
 Jeho chvalili
 i velebili.

Kotryj z svojej velikej milosti
 toje učinil,
 radosc sposobil:
 Poslal syna svoho,
 aby nas spasil.
 Od narozdenia
 zadne potešenie
 nemal náš mily
 Kristus jediny.

Varianty: Гнатюк, Матеріали 111, str. 120, č. 5; týž, Угровські духовні вірші, ЗНТШ XLVII, str. 145, č. 107; Bindasův rukopisný zpěvník z Bačky, List 34 b, otisk v mých „Čsl. písniích v Moskevském zpěvníku“, Bratislava 1931 na str. 76 n.

Třanovský, Cithara, (1636); Šteyer, Kancional svatováclavský (1683); A. Radlinský, Nábožné výlevy (1889); Bartoš—Janáček, str. 1016, č. 1900 a str. 1033, č. 1925.

5.

Largo.

Ty ko-cur-sky šty - ry dzva-ny tak nam kraš-ňe dzva-ňely.
Po-lu-bel ja sva - re dziv-če, a-le mi ho ňe-da-li.

The image shows a musical score for a song. It consists of two staves of music in G major (one sharp) and 4/4 time. The tempo is marked 'Largo'. The melody is written on a treble clef staff. The lyrics are written below the notes. The first line of lyrics is 'Ty ko-cur-sky šty - ry dzva-ny tak nam kraš-ňe dzva-ňely.' and the second line is 'Po-lu-bel ja sva - re dziv-če, a-le mi ho ňe-da-li.' The notes are mostly quarter and eighth notes, with some rests.

Ked ňedali, naj ňedali,
budu voni banovac.
Zoberem ja svojo šmatky
ta še pojdzem verbovac.

A tam daľej pri Dunaju,
tam husaroch verbuju.
Pojdzem ja še jim opytac,
co mi za verbunk daju.

Pan kapitan tak poveda,
že mi dukat za dzeň da.
Škoda bulo še zmuchavic,
Najmileňšiu zochabic.

Šid. Zpívala Mária Horňaková.

Varianty: Бундас-Костельник, str. 17 — Vítězslav Novák, Slovenské spevy, Praha 1901, č. 22 — vlastní zápis — inc. Ty krakovské štyry zvony.

Andante.

Nic še mi nie - pa - či , ľem ta - ta pri - pra - va :
čar - na re - ve - ren - da i kan - dra - sta hla - vā .

Darmo me, moj oec,
do školy davace!
Nebudze zo mňa pop,
ani ňedumajce!

Nebudze zo mňa pop
ani žadny pater,
by som od oltara
na dzivčata patrel.

Ked by še trafelo
i olivo svecic,
a ja by zabludzel
za ňevestom sedzic.

Pojsc by še trafelo
dakzce gu choromu,
a ja by zabludzel
k dzievčecu švarnemu.

Kocur. Zpívala Ila Šandorová.

Varianty: M. A. Врaбeль, Русский соловей, Užhorod 1890, str. 112 (zápis Iv. Polivky v Sedliskách); Бундас-Костельник, str. 113.

Allegretto.

Šed - la muš - ka na ko - na - rik , ot - re - sa - la kvet .
Na čo ši mi , ma - ja mi - la , za - via - za - la švet ?

— A ja ci ho ňeviazala,
viazal ši ho sam.
Chtoromu chcem šuhajovi
moju ručku dam.

Jednomu som rúčku dala,
druhomu je žal.
A trecomu som hvarela:
— Ber še mi odtiaľ!

Keď by s tobu svet viazala,
matki žal zrobím.
Ješče som prímlada, da ja
od nej odchádzim.

Šid. Zpívala Mária Horňáková.

Varianty: Бундас-Костельник, str. 54.

8.

Lento.

Keď ja u-trieť, kraš-ňe me cho-vaj-ce, zos šic-kyma dzvo-nic vy mi dajce,
šejsc le-gi-ňom vy me vy-nesc kaž-ce, šejsc le-gi-ňom vy me vy-nesc kaž-ce!

Naviažce jim na rúčky pantličky,
na moj hrobik nasadce ružičky.
Tak jich sadce, žeby še prijaly,

žeby za mnu dzivky banovaly.
Čhto ľem prejdze, každy še opita:
— Čhto tu leží, že ruža rozkvita?

Šid. Zpívala Mária Horňáková.

Varianty: Бундас-Костельник, str. 91; Národní písně, pohádky... lit. odb. spolku „Slávia“ II, Praha 1880, 161; Slovenské spevy II, 162, 220; Karol Salva, Národný spevník, Ružomberok 1897; Bartoš—Janáček, 345, 347.

Andante.

Čar-ny o-či, pod-ce spac, čar-ny o-či, pod-ce spac,
tre-ba ra-na ho-re vstac, treba ra-na ho-re vstac.

Rano, rano, ranečko,
keď vychodzí slunečko.

Prechodzí še po vonku,
íšeše chlapcom novinku.

Dze slunečko vychodzí,
tam še mila prechodzí.

Novinočka tak hlaši,
že na vojnu veruju.

Keď veruju, budu brac,
čkoda chlapcov na to dac!

Petrovci u Šidu. Zpívala Maria Vereš-Hardy.

Varianty: Бундас-Костельник, str. 18 a 21. — V Čechách patří táto píseň k nejoblíbenějším. Najdeme ji už v prvním souboru „Českých národních písní“, vydaném Rittersberkem v Praze 1825, a má ji Erben 148. „Český národní zpěvník“ Václavka—Smetany zjistil, že je obsažena (inc. Černé oči, jděte spat) v 57 tištěných zpěvnících. Jindřichův „Chodský zpěvník“ VI (Domažlice 1929) otiskuje pod č. 62 variant Modrý voči, dite spát“.

10.

Andante.

Pa-šol by ja do vas kaž-dy ve-čar, pred va-ši-ma dver-mi
vel'-ky ma-čiar. Pre-lož, mi-la, druž-ky, poj-dzem po-ma-luč-ky
kaž-dy ve-čar pre o-by-čaj

Pošol by ja do vas, keď by ja šmel,
 keď by sce mi dali, čo by ja scel:
 Štyri volky v jarme,
 i to dzivče švarne.
 To by ja scel,
 keď by som šmel.

Šid. Zpívala Maria Horňaková.

Varianty: Головацький III/1, стр. 406, ч. 148; Верхратський, Знадоби до пізнання угорських говорів, ЗНТШ XLIV, стр. 59; Колесса, č. 568 a; Гнатюк (Руські оселі в Бачці) má variant této písně na str. 50 pod názvem «Словацька пісня», avšak považovali ji omylem za pokračování písně «Около Іванки вода тече».

11.

Andante.

Ha - re haj, do - lu haj, me - dzi na - mi Du - naj.
 Za - pla - ka - la dziv - če , za - pla - kal i šu - haj.

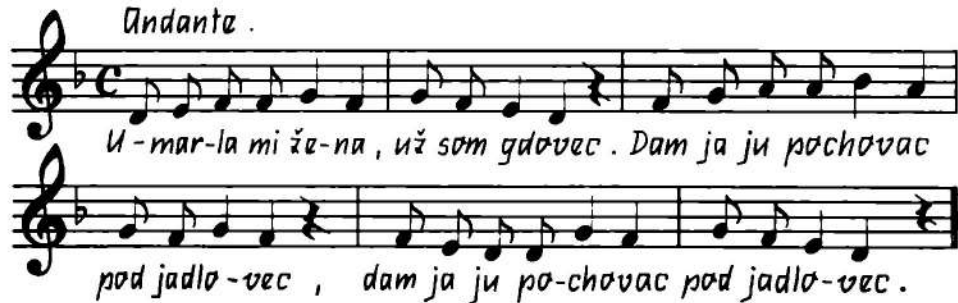
Dzivče zaplakalo,
 že še neoddalo.
 A šuhaj zaplakal,
 že dzivčatko nevžal.

— Preto som ce nevžal —
 bula ši maľučka.
 A teraz podrosła,
 za druhoho pošla. —

— Netrebalo patric
 na moju maľučkosť,
 Iem trebalo patric
 na moju pridaľnosť.

Šid. Zpívala M. Horňaková.

Andante.

U-mar-la mi že-na, už som gdovec. Dam ja ju pochovac
pod jadlo-vec, dam ja ju po-chovac pod jadlo-vec.

Vykopem jej jamu po kolena,
bo tam budze ležac moja žena.

Vykopem jej jamu až po šiju,
dam ja ju obsadzie z rozmariju.

Vykopem jej jamu až do pasa,
bo tam budze ležac moja krása.

Otverajce dverka cintorovo,
bo tam budze ležac šerco mojo!

Síd. Zpívala M. Horňaková.

Varianty: Бундас-Костельник, str. 91; Колесса, č. 368 b; Písne svetské lidu slovenského v Uhřích. Pešť 1827. II, 117; Kollár Národné spievanky I, 268.

Allegro.

Je-šče po-har vi-na se-be vy-pi-jem, vy-pi-jem, vy-pi-jem
vy-pi-jem, vy-pi-jem.

Pojdzem domu, ženu sebe
pobijem,

— Čekaj, mužú, ša ty budžeš
banovac,

harčky, misky jej do zemi
potrepem.

dok mi budžeš harčky, misky
kupovac!

Budžeš na radnicu chodzie
každý dzeň,

tu mi kupiš misok, harčok
jaky scem!

Šid. Zpivala Maria Horňaková.

14.

Lento.

Da-bru nac, mi-la ma-ja, dob-ru nac! Da-bru nac,
dobra špi, že by ci še šni-ly a mňe sny!

Kocur. Zpivala Ila Sandorová.

Varianty: Бундас-Костельник, str. 94. — Táto píseň slovenského pôvodu patrí k najobľúbenejším písniam nejen na Slovensku, ale i v českých zemích. Podľa „Českého národního zpěvníku“ B. Václavka a R. Smetany ji otisklo 41 zpěvníků. Nejstarší zápis mají „Pisně světské lidu slovenského v Uhřích“ (1827), nejnovější „Slovenské ľudové piesne“ (Bratislava 1958), vydané Bélou Bartókom.

Německý překlad „Volkslieder aus der Tschechoslowakei“, Praha 1955, č. 163.

15.

Adagio.

Za-hu-ča-ly ha-ry, za-hu-ča-ly ie-sy. Dze še mi pa-dze-ly
ma-ja mla-dy ča-sy, ma-ja mla-dy ču-sy?

Mojo mladý časy
nežily krásy,
mojo mladý leta
nežily šveta.

Moja krásna mladosc
prešla mi na starosc,
moja dávna radosc
prešla mi na žalosc.

Tot kameň vo vodze
skorej še obraci,
ale moja mladosc
nigda še neutraci.

Sid. Zpívala M. Hajduková.

V a r i a n t y: *Врабель*, Русский соловей, 107; *Гнатюк* III, str. 182, č. 60; *Бундас-Костельник*, 89; Písneň svetské lidu slovenského v Uhřích II, 34; *Kollár* I, 69; Sborník slovenských národných piesní, Viedeň 1870, str. 9; *Škultéty*, Veniec slovenských národných piesní, Martin 1874, str. 51; Sušil 402 (565); Bartoš, Moravské národní písneň, 1889, 643; Národní pohádky, písneň... (vyd. spolek „Slavia“, Praha 1873, str. 119; Plicka, Český zpěvník, č. 460. Německý překlad „Volkslieder aus der Tsch.“ č. 129. Francouzský překlad otiskl Č. Zibrť, Bibliografie českých národních písní, Praha, 1895, str. 117.

Měl jsem vlastně zápisů daleko více, ale ty jsou nyní po tak dlouhém odstupu ztraceny. Cituji tu nyní ještě jeden svůj textový zápis, a síce paralelně s předlohou. Je to zajímavý doklad, jak vznikají písňové varianty. Rusínský text mi 1. července 1927 zpíval v *Djurdjevu* u *Kocura* 27-letý *Michal Ramač*.

Ponad brehy konik beži, konik vrany.
Odkiaľ že si, šuhajičku malovaný?
— Odkiaľ som, odtiaľ som,
a rusky syn verný som,
dušo moja!

Pod lipočku, nad lipočku iskerečka.
Odkiaľ že si, mila moja frajerečka?
— Odkiaľ som, odtiaľ som,
a Ruskyňa verná som,
dušo moja!

Zos klitocky dva herličky pošpívaju.
Šak ja Rusnak, ty Ruskyňa, daj mi ručku!
— Ručku ci podávam,
tebe verna ostávam,
dušo moja!

Povedz že mi, dušo moja, čia budeš?
Povedz že mi, dušo moja, s kým žic budeš?
— Už som povedala,
že budzem ľem tvoja,
dušo moja!

Po nábreží koník beží, koník vraný.
Zkadiaľ že si, šuhajičko malovaný?
— Zkadiaľ som, ztadiaľ som,
Slovenska syn verný som,
duša moja!

Pod lipkou, nad lipkou iskierčka.
Zkadiaľ že si, moja milá frajerečka?
Zkadiaľ som, ztadiaľ som,
Slovenka rodená som,
duša moja!

Z tej jedličky dve hrdličky na tú lúčku
ja som Slovák, ty Slovenka, daj mi rúčku!
— Ručku ti podávam,
tebe verná zostávam,
duša moja!

Povedz že mi, duša moja, čia ty budeš?
Povedz že mi, duša moja, čia ty budeš?
— Už som povedala,
že ja budem tvoja,
duša moja!

Varianty: *Біндас-Костельник*, str. 12. — *M. Chrátsek*, Veniec národních piesní slovenských, B. Bystrica 1862; *Slovenské spevy I*, Viedeň 1870; *A. H. Krémery*; Slovenský spoločenský spevník, B. Bystrica 1871; *Karol Ruppeldt*: Venček slovenských národných piesní, Praha 1874; *Karol Salva*, Národný spevník, Ružomberok 1874; *Joz. Škultéty*, Veniec slovenských nár. piesní, Petrovec 1923.

Volodymyr Hnatjuk si svými pracami o jihoslovanských Rusínech vybudoval trvalý pomník — aere perennius. Že si zachoval večnou pamät i v srdcích bačvanského lidu, dosvedčuje veršovaná skladba (inc. *Tot pan z Galiciji, von nouty* spisuje*), ktorou Hnatjuk zapsal a otiskl. (Руські оселі, 45 a Матеріали, III, 250 ч. 361).

РЕЗЮМЕ

Франтішек Тіхий : Слідами Володимира Гнатюка в Бачці та Сремі.

В часі від 1920 по 1924 р. Ф. Тіхий був у листовних стосунках з В. Гнатюком, фольклорні матеріали та наукові статті якого його дуже зацікавили. Слідами Гнатюка він пройшов майже ціле Закарпаття та Пряшівщину, а в 1927 р. відвідав українські колонії в Югославії. З фольклору його увагу привернули зокрема народні пісні, на мелодії яких до того часу ніхто не звертав уваги. (Як відомо, *М. Врбель, В. Гнатюк, Г. Костельник, Д. Біндас* записували лише тексти пісень). Ф. Тіхий був першим записувачем мелодій бачванських народних пісень, але його записи досі не були друковані і значна частина з них загубилася.

Ф. Тіхий тут вперше публікує 12 найпопулярніших бачванських пісень з мелодіями, додаючи до кожного зразку численні паралелі із слов'янського фольклору.

SUMMARY

František Tichý : Following V. Hnatuk's Trails at Batehka and Srem.

The important research worker of Trans-Carpathia, who celebrated his eightieth birthday last year, kept in touch with Volodymyr Hnatuk from 1920 to 1924. In 1927 he visited the colonies of Yugoslavian Ruthenians in Batehka and Srem, where he recorded tunes of some local folk songs. He was the first collector of folklore who did so (up to then collectors paid their attention only to the texts of folk songs).

*) nouty — noty, písne

The author publishes fifteen tunes and sixteen texts of various folk songs belonging to his rich collection. This collection was never published, and only a small part of it has been preserved. Each song published in his paper is supplied with variations, especially from Czech and Slovak collections.

Translation by Michal Frank

ZUSAMMENFASSUNG

František Tichý : In den Fusspuren V. Hnatuks in Bačka und Sriem.

Der bedeutende Forscher der Karpathoukraine, der im Vorjahr seinen achtzigsten Geburtstag feierte, stand seit dem Jahre 1920 bis 1924 in schriftlichem Verkehr mit V. Hnatuk. Im Jahre 1927 besuchte er die Kolonien der jugoslawischen Ukrainer in Bačka und Sriem, wo er als erster Volkskundensammler die Melodien notierte (Bisher wurde von den Sammlern nur dem Text der Volkslieder Beachtung geschenkt). Aus seiner reichen, nie veröffentlichten Sammlung blieb nur ein unbedeutender Teil erhalten. Der Verfasser veröffentlicht 15 Melodien und 16 Texte von Liedern verschiedener Art. Bei jedem Lied werden zahlreiche Varianten angeführt, insbesondere aus den tschechischen und slowakischen Sammlungen.